

Museoalan Teemapäivät 2020

Seminaarin ohjelma 26.10.2020

Seminaarin avaus

9.45 Teemapäivien avauspuheenvuorot

Ulla Salmela (Museovirasto)

Tiina Merisalo (Museovirasto)

Osio 1: Näkökulmia maailman tilaan

Osion moderaattorina Anni Granroth (Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS)

Klo 10.00: Osion aloitus

Klo 10.05: Puheenvuoro: Kestävyyssmurros ja kestävän käyttäytymisen muutos

Riikka Paloniemi (Suomen Ympäristökeskus)

Klo 10.25: Puheenvuoro: Mitä jos? – Uusi suunta tulevaisuudelle

Otto Tähtäpää (Tulevaisuuskoulu)

Klo 10.45: Puheenvuoro: Digitaaliset palvelut kestävän kehityksen näkökulmasta

Lotta Toivonen (Sitra)

Klo 11.05: Yhteenveto ja keskustelua

Klo 11.30: Tauko

Osio 2: Toiminta nyt!

Osion moderaattorina Heikki Häyhä (Metropolia)

Klo 12.45: Osion aloitus

Klo 12.50: Dialogi: Vihreä kädenjälki, pienistä teoista suuriin tekoihin

Reetta Kalajo (EMMA – Espoon modernin taiteen museo) ja Anssi Ahlgrén (Kansallisgalleria)

Keskustelua

Klo 13.15: Dialogi: Ekokoordinaattori uutena osaajana

Saara Korpela ja Paula Toppila (IHME Helsinki)

Klo 13.40: Dialogi: Kestävää digiä

Leena Furu-Kallio (Kansallismuseo) ja Susanna Eklund (Kansalliskirjasto)

Keskustelua

Klo 14.05: Dialogi: Kulttuuriperintö ilmastovaikuttamisen välineenä

Harri Nyman (Tuusulan museo) ja Niklas Kaskeala (POW)

Keskustelua

14.35 Tauko

Osio 3: Unelmia tulevaisuudesta

Osion moderaattorina Mari Viita-aho, Helsingin yliopisto

Klo 15.15: Keynote: Museums and the Wellbeing of People, Place and Planet

Hilary Jennings (Happy Museum)

Klo 16.00: Keynote: Tulevaisuutta voidaan tehdä – millaista siitä tekisimme?

Arto O. Salonen (Itä-Suomen yliopisto)

Klo 16.40: Seminaarin päätössanat

Ulla Salmela (Museovirasto)

Puhujien esittely

Hilary Jennings

Hilary Jennings, Director of the Happy Museum Project works freelance across the arts and cultural sectors. In addition to her work with museums she has worked as an Associate of both Clore and Extend Leadership Programmes and has worked extensively in the craft sector including managing the inaugural Craft Skills Award and serving as Interim Chair of the Craft Industry Board. She was co-founder of the Case For Optimism (www.caseforoptimism.org.uk) a network which created space for practitioners in the arts and cultural community to maximise their creative response to global challenges. She is a Trustee of the Transition Network. Her interests include local drama and outdoor swimming.

Arto O. Salonen

Arto O. Salonen on yksi tämän hetken terävimpiä ihmisyyden sanoittajia. Hän avartaa koettua hyvinvointia, rakentaa elinvoimaisia organisaatioita ja edistää kestävän yhteiskunnan rakentumista. Salonen toimii apulaisprofessorina Itä-Suomen yliopiston kauppatieteellisessä ja yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa. Lisäksi hänellä on kasvatustieteen dosenttuuri (HY), ekososiaalisen hyvinvointitutkimuksen dosenttuuri (UEF) ja kestävän kehityksen dosenttuuri (MPKK).

Anni Granroth

Anni Granroth työskentelee suunnittelijana Luonnontieteellisessä keskusmuseossa Luomuksessa. Hän on valmistunut filosofian maisteriksi bio- ja ympäristötieteiden laitokselta ja pätevätyynyt biologian ja maantieteen opettajaksi. Granroth on työskennellyt 15 vuotta ympäristö- ja ilmastokasvatuksen parissa, ja toimii myös aktiivisesti ilmastoliikkeessä. Häntä kiinnostaa erityisesti lasten ja nuorten oikeuksien toteutuminen ilmasto- ja ympäristökysymyksissä.

Ulla Salmela

Ulla Salmela työskentelee syksyn 2020 vs. kehittämisjohtajana Museovirastossa. Ullasta parasta työssä on työskentely asiantuntevien ja innostuneiden ihmisten kanssa, oli sitten kyse museoalan kehittämisestä kokonaisuutena tai kulttuuriympäristötehtävistä, joissa hän on työskennellyt vuodesta 2009. Ilmastoja kestävyysaasteet ovat globaalisti suurin haasteemme, joita ei mikään maa tai ala ratkaise yksin. Ne ovatkin myös kulttuuriperintöalalla keskeinen yhteistyön alue: eurooppalaisittain Green Deal on myös kulttuuriperintöalan tämänhetkinen "big deal". Museo- ja kulttuuriperintöalan mahdollisuuksia osana ilmastokysymysten ratkomista ei ole vielä hyödynnetty

täysimääräisesti. Alan kannattaa tarttua aktiivisesti rooliin osana ratkaisuja yhdessä muiden kanssa.

Tiina Merisalo

Tiina Merisalo on toiminut Museoviraston pääjohtajana huhtikuun 2020 alusta. Hän on FM Helsingin yliopistosta pääaineenaan taidehistoria. Osaamistaan hän on täydentänyt Executive MBA -tutkinolla Aalto-yliopistosta. Hän johti Helsingin kaupunginmuseota menestyksekkäästi vuosina 2003 – 2020 ja on tehnyt kaikkiaan yli 30 vuotta monipuolista museo-, kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristötyötä mm. Hangossa, Espoossa ja Helsingissä. Hän on toiminut aktiivisesti suomalaisella museokentällä ja hoitanut useita luottamustehtäviä, mm. Suomen museoliiton hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana.

Riikka Paloniemi

FT., Dos Riikka Paloniemi työskentelee Suomen ympäristökeskuksen Ympäristöpolitiikkakeskuksessa, jossa hän johtaa Käyttötymisen muutos -ryhmää. Hänen taustansa on monitieteisessä ympäristönsuojelun ja -politiikan tutkimuksessa. Monitieteinen Käyttötymisen muutoksen tutkimusryhmä tutkii kestävyysmurrosta yksilöiden ja ryhmien käyttötymisen ja käytäntöjen muutoksen näkökulmasta. Erilaisissa kansallisia ja eurooppalaisissa tutkimus- ja kehityshankkeissa pureudumme muun muassa ympäristöoikeudenmukaisuuteen ja -vastuuseen, kestävään kulutukseen ja tuotantoon, terveellisiin elämäntapoihin, vuorovaikutteiseen tiedontuotantoon sekä päätöksenteon mahdollisuuksista edistää niitä kokonaisvaltaisesti.

Otto Tähkää

Otto Tähkää (VTM) on entinen historiantutkija ja nykyinen tulevaisuudentutkija. Hän työskentelee tulevaisuusasiantuntijana Lasten ja nuorten säätiössä, missä hän pyörittää myös perustamaansa lapsille ja nuorille tarkoitettua Tulevaisuuskoulua. Parhailaan Tähkää kirjoittaa lapsille tarkoitettua tarinallista tietokirjaa tulevaisuudesta. Hän on ollut myös perustamassa kansallista Tulevaisuuspäivää ja hän on osa Futures Finland -verkoston ydintiimiä. Toiminnallaan Tähkää pyrkii lisäämään suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuustietoisuutta ja tekemään tulevaisuusajattelua ja sen hyötyjä tunnetuksi hyvin erilaisille yleisöille.

Lotta Toivonen

Lotta Toivonen työskentelee asiantuntijana Sitran kiertotaloustiimissä. Tällä hetkellä hän työskentelee kiertotalouden ja digitalisaation ympäristövaikutusten parissa. Hän on myös perehtynyt kestävään asumiseen ja liikkumiseen. Lottaa kiinnostaa erityisesti digitalisaation rooli globaalissa kestävyyskriisissä. Hänellä on lähes viidentoista vuoden kokemus ympäristöalalta aina kiinteistöjen, jätehuollon, energia-asioiden kuin kestävien elämäntapojen parista. Lotta aloitti Sitrassa vuonna 2016 Kestävä arki -projektissa asumisen ja liikkumisen asiantuntijana ja jatkaa nyt töitä kiertotalouden parissa. Koulutukseltaan hän on maatalous- ja metsätieteiden maisteri ympäristötieteistä Helsingin yliopistosta.

Heikki Häyhä

Heikki Häyhä (MA), opettaa konservointia tuleville museoammattilaisille Metropolia ammattikorkeakoulussa ja toteuttaa sitä käytännössä satavuotiaan puuveneensä kanssa. Hän oli mukana laatimassa kestävä kehityksen opasta museoalalle ja on huomannut että suunnan muutokset ovat hitaita.

Reetta Kalajo

Reetta Kalajo vetää EMMA – Espoon modernin taiteen museossa yleisöpalvelujen tiimiä. Työssään hän kokee tärkeäksi varmistaa, että museo on aktiivinen osa yhteiskuntaa ja tarjoaa ihmisille paikan merkityksellisille kokemuksille elämän eri tilanteissa. Työskenneltyään kaksikymmentä vuotta museoalalla Reetta vieläkin vaikuttuu kollegoiden sitoutuneisuudesta alaa ja sen inhimillistä arvomaailmaa kohtaan. Hän on koulutukseltaan filosofian maisteri pääaineinaan kirjallisuustiede ja taidehistoria.

Anssi Ahlgrén

Anssi Ahlgrén on Kansallisgallerian museotekniikkapäällikkö. Anssilla on pitkä kokemus erilaisten näyttelyiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Anssi on ollut alusta saakka mukana kehittämässä Kansallisgallerian Vihreän kädenjäljen työpajoja, sekä työpajojen pohjalta laadittavaa kestävä kehityksen toimintasuunnitelmaa. Aikaisemmassa työssään tiedekeskus Heurekassa Anssi kehitti näyttelyiden ympäristöystävällisyyttä ja käyttäjäkeskeistä näyttelysuunnittelua. Anssin toive on, että kaikilla on mahdollisuus osallistua kestävä kehityksen edistämiseen museoissa, ja että työtä tehdään yhdessä kaikkien toimijoiden kanssa.

Saara Korpela

Saara Korpela (FM) toimii tänä vuonna ekokoordinaattorina neljässä taideorganisaatiossa: IHME Helsinki, Frame Contemporary Art Finland, Mustarinda sekä HIAP – Helsinki International Artist Programme. Hän selvittää organisaatioiden hiilijalanjälkeä ja kirjoittaa havainnoistaan muun muassa IHMEEn Ekoblogiin. Myös tulkkina toiminutta Korpelaa kiinnostavat tällä hetkellä erityisesti kiinteistöjen ja käyttäjien välinen kommunikointi, sekä rajanveto yksilön ja organisaation vastuun välillä. Hän toivoo lisää helppokäyttöisiä työkaluja ilmastopäästöjen seurantaan, esimerkiksi avointa tietokantaa eri materiaalien hiilijalanjäljistä.

Paula Toppila

Paula Toppila on IHME-nykytaidefestivaalin (2009-2018) ja nykyisen IHME Helsingin(2019-) toiminnanjohtaja ja kuraattori vuodesta 2007. Hän on myös IHME:en kansainvälisen Advisory Boardin puheenjohtaja. IHME Helsinki on nykytaiteen tilaajaorganisaatio, joka yhdistää taiteen, tieteen ja ilmastotyön. Tuotamme vuosittain teoksen julkiseen tilaan sekä tapahtumasarjan luomaan näkemystä ja toiveikkuutta ympäristökriisin aikaan. Norjalaistaiteilija Jana Winderen toteuttaa ensimmäisen IHME Helsinki 2020 -teoksen Helsinkiin koronapandemian vuoksi elokuussa 2021.

Leena Furu-Kallio

Leena Furu-Kallio työskentelee amanuenssina Suomen kansallismuseossa. Viime vuosina hän on työskennellyt erityisesti museoiden metadatan, kuvailun kehittämisen, kokoelmahallintajärjestelmien ja digitaalisuuden parissa. Häntä kiinnostaa teknologian uudet mahdollisuudet aineistojen digitoimiseksi ja yleisölle kiinnostavasti tarjoiltavaksi. Koulutukseltaan hän on filosofian maisteri pääaineenaan kansatiede. Ilmaston muuttuminen ja talvien vetäytyminen pohjoisemmaksi mietityttävät päivittäin.

Susanna Eklund

Susanna Eklund toimii museoista vastaavana palvelusuunnittelijana Finna-palvelun parissa ja vetää Kansalliskirjaston kestävä kehityksen työryhmää. Häntä kiinnostavat laajasti

kulttuuriperintöaineistojen digitaaliseen esittämiseen ja jakamiseen liittyvät kysymykset ja yhteistyö niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Eklund kuuluu myös European ENA Climate Action -ryhmään.

Harri Nyman

Harri Nyman on Tuusulan museon yleisötyön amanuenssi. Hänen päätyönsä on peruskoulun kulttuurikasvatus. Opetusluomuksista Luminaari voitti vuoden museopedagoginen teko 2019 palkinnon. Se puntaroi lumitalven ilojen, kauneuden ja ilmaston lämpenemisen teemoja. Harri väitteli luotsien ja majakanvartijoiden elämäntavasta 2011. Muista lempiaiheistaan hän haluaa mainita Kellokosken sairaalamuseon ja kissan kulttuurihistorian.

Niklas Kaskeala

Niklas Kaskeala on kokenut ilmastoaktivisti ja vastuullisuusammattilainen. Hän toimii vastuullisuusjohtajana Compensatessa, joka on suomalainen voittoa tavoittelematon säätiö. Säätiön tehtävä on hillitä ilmastonmuutosta tarjoamalla ihmisille keinoja hyvittää arjessa syntyviä päästöjä. Hän on myös kansainvälisen Protect Our Winters -ilmastoliikkeen Suomen osaston perustaja ja puheenjohtaja.

Mari Viita-aho

Mari Viita-aho valmistee Helsingin yliopistossa väitöstutkimusta museoiden yhteiskunnallisesta toimijuudesta ja sen muutoksista viime vuosikymmeninä. Hän on erityisen kiinnostunut nykymuseoiden potentiaalista nostaa esille kriittisiä aiheita. Viita-aho uskoo museoilla olevan paljon mahdollisuuksia ilmastokriisin käsittelyssä. Hän pyrkii parhaillaan toteuttamaan näitä käytännössä projektipäällikkönä ”Aikakoneita ja utopioita” -hankkeessa, jossa koti- ja taiteilijamuseoiden kanssa etsitään uudenlaisia tapoja vaikuttaa tulevaisuuteen yleisöjen kanssa toimien.

Museovirasto